

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

קמא ב מיי פ"א מהל'
אסוריו מנחם הל' ג:
קמא ב מיי פ"א מהל'
מנשה הקדמות
הלכה ג:

הנהגות וצינונים

[6] [ענין תוס' לעיל ע"א ד"ה שיכול] (ג' ליון), ענין בהנהגות וצינונים, וכן בכת"י ליתא תיבות "הוא" דין הוא" [ג] ואימא בני יונה וכו' (כ"ה ברש"י וכו' הרמב"ם) [ג] מאיה מקראו או למדין הכי נהי נמי וכו' (ש"ט"ק): [7] ומתכבד בבולתו בני יונה ש"מ לעבב (כת"י). בהנהגות ש"מ"ק מצויין בשרה הקדומת ניב בקצת ס"י כחוב לא לשתמיט חדי קרא דנכתוב מן התורים או מן בני היונה, ונקבת דפר"י אכן איחא כן בלשון ש"י וכן כחידושי הרשב"א כשמתקין את הברסא האחת הנשלת על ידו ועל ידי שאר האשונים (ש"י) גירסת רש"י ע"י אות ב מתקין בלשון זה, אך השיטה מקובצת כעצמו שמתקין רבות כביאור גירסת רש"י וש"מ ונתקן כוכב פעמים את לשון רש"י והסרתו אינו מוכר כלל נוסח כזה בגירסת רש"י ובביאורו שמכאן שם בארובה בכמה אופנים (מלבד בהתקנתו את דברי הרשב"א שמתקין כלשונם בלא התחשבות לשינוי לשון זה) וצ"ע עיי' מה שכתבתי בשיטת רש"י (נתי תורת חיים): [8] דבי שמיט גרפא מנייהו (ש"מ"ק): [9] התורים משמט דוקא גדולים (ש"מ"ק): [10] תיבת "ינה" נראה מיותר וליחא בכת"י: [11] ציל' והא דנקט א"ל לישמטי (ש"מ"ק, ו"ה כת"י): [12] ציל' מכל א"ל (ויקרא ה, כג) לאסור ודאי הלבו (כת"י): [13] דב"ל דאי אפשר צ"ב (רש"י ש"ש): [14] ציל' כדפרישנא: בסוף המפתח (בתוס' שם ד"ה אמר ר"י) (ש"מ"ק, כת"י): [15] ציל' מוכר זכר תירא (רש"י), ובכת"י אדרגוינוס מוכר תירא (וליתא תיבת "הוכר"), וכן לעיל בתוס' גד"ל: כשהוא אומר למטה זכר, וכן להלן בסמוך "מדממט ליה מוכר": [16] בכת"י ליתא תיבת "בני" וכן להלן בהמשך בדברי אהא שם "וליתוב מן התורים או מן היונה", והגיהו בדפוסים כלפנינו ע"פ הגי' בני לפנינו אבל ע"י ח"י הרמב"ם והרשב"א וה"רן הדיכוחו הל"ג בניו כניסת הספרים אלף דרגיטין "אל לישמטי קרא ולכתוב מן התורים או מן היונה" ודרגוינוס ע"ש הביאור, ומסתבר שכן היא גם גירסת הרמב"ם (ועי' בש"מ"ק בארובה כביאור השיטות בהו):

ומה בני יונה ש"א הוכשרו בגדולים. קרא ליתכוב מן היונים: [ומה תורים ש"א הוכשרו בקטנים. תימה כיון דאכתי לא קיימא לן דעני יונה הוא קטנים דוקא אי"כ מנח ליה דתורים ליה הוכשרו בקטנים דהיא גופה לא ידעינן אלא מדומיא דעני יונה ויש לומר דהכי קאמר דאי מליט למילף מדוכחא אחרניא דתורים משמע⁶ גדולים הוא אמנא מק"ו דעני יונה אפילו גדולים ונקובטרס פירס⁷ דלא עני אלא לעיכוב מנלן דהוא לן למילף מק"ו דלא מעכנא אצל לעולם לשון תורים משמע גדולים וקשה לפירושו דאי משמע גדולים הו"ו עני למדרש בק"ו לאפוקי קרא ממשמעותיה ולמימר דלא מעכב: **לא** ש"תמיש קרא בו. על כרחין לאו משום דליכא הרבה מקראות קא דריש דאפילו לא היה כחוב אלא צמד דוכחא תורים וצני יונה הוא מני למדרש מדכתיב צני יונה⁸ ובהאי לא כתיב עני דלמא יש לו לפסוק ליתר לשונו ולכתוב צני צננס והא דנקט דלא⁹ לשתמיט לרבותא צעלמא נקטיה:

יעלעו דם. כלע"ו מתרגמינן עילעא והיינו משיעלעו דשמיט גדפא ואחי דם מללעו ומנחם פתח צמחצת יעלעו דם על צליעה כמו (עמי"ה 6) ושמו ולעו: **והביא תחלת הציהוב שבוה ונפיק.** וא"ת כיון דמנחם נפשא האלמא פסול היאך יכול להקריב ו"ל דמיציעא ליה כגון דאם עבר כהן והקריב * אזי נמי כיון ששצ"ל לא הכה יאל די נדרו ומאחר דמ"מ האלמא מהו ראוי להקריב ו"מ דצמח צני איירי דמשמע צירושלמי דמסכת מגילה¹⁰ שכל עופות כשרין צמח ואפילו תרגולים ואפילו חיה ולא מיעט אלא טמאין וליחא דהתם מיירי צמח לצני דה דצהדיא לילף לה צבוק וצמיס (נח קטו): מוינן נח מצח ויקח מכל הבהמה הטהורה וגומרנא צבא צבאר צמות איכא למ"ד¹¹ דאין שום עוף קרב צמח ואפילו תורים וצבוק יונה ועוד דקאמר צירושלמי דעולה אינה הפשט ונחתו וצבוק וצמיס (דף קג). תשיב דשוחט צמח גדולה לצמח קטנה לענין הפשט ונחתו אלא ודאי צירושלמי איירי צמח צני נח: **איצטרך קרא ש"עוטי ספיקא.** תימה דגב קפן אחד מן המניין (6) לחובו דריש פ"ק דב"מ (דף ו'). דכולן פטורין דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק וצ"ב ספק צמח לשער לכן ספק שער לכן קל דרשינן צבוק נייר (דף קה): דטורו מדפתח ספק הכחוב צמח הכי תחלה דכתיב לטהרו או לטמאו ומיהו מהכא לא קשיא דהכא הכי פירושו אצטרך קרא למעוטי ספיקא שלא מיעט אותם ודאי אלא מספק דקאמר ספקא הוא ונפיק כשהצ"ל מזה ומה אצל התם כולם פטורין ודאי ולא מספק וכן ספק קדמה צמח לשער לכן ודאי טורו אצל גבי כו צפרק צמח דיומא (דף עז). מנח פירכא מדאצטרך קרא לרצוי ספקא קאמר דהי הוא ולא ספקא (מנחות דף 65): גבי פלגס דבסמוך¹² ו"ל דכל ספקא דאי אפשר להצטרף¹³ כמו גבי צמח דלמעט שפיר דענין אחר שייך למעוטי מקרא שפיר מטעם שהם ספק אצל הכא אפשר לצר ספקא זו לכל תחלת הציהוב שון וקמי שמיא גליא אס הס קטנים או גדולים וכן צבוי ופלגס כולן שון הלכך לא אחא קרא למעט מטעם שהם ספק שאינו ספק קמי שמיא וכן צבוק על אלו מומין צמחות (דף 65): גבי הא דתינא כשהוא אומר למטה הוכר שאין ת"ל אלא להוציא טומטוס ואנדרוגיוס ופריך מני אלימא ת"ק ספק הוא אצטרך קרא למעוטי ספקא התם נמי פריך מאנדרוגיוס שכולן שון או כולן זכרים או כולן נקבות וקמי שמיא גליא וא"ת והא רב סבר דאנדרוגיוס ספק דאמרינן¹⁴ צבוק המפלת (מה דף 65). מדממטא צלוצין וצאודס וצבוק הערל (עומת דף 65). פסיק כרבי יוסי דלא הכריעו צו חכמים אס זכר אס נקבה וצריה צמי עמנה דקא"ר יוסי צבתיחא לאו דוקא ואפ"ת ממעט ליה רב¹⁵ לענין צמח מקדש מדכתיב (מנחות 6) מוכר זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטוס ואנדרוגיוס היכי אחא קרא למעוטי ספקא ו"ל דצהדיא דרצ תרי מיעוטי כתיב דה"מ למכחב מוכר ועד אדס או מנקבה ועד אדס ואחי חד מינייהו לאנדרוגיוס וחד לטומטוס ואס אנדרוגיוס הוא זכר אחי מוכר למעוטי מטעם שהוא משונה ואס הוא נקבה אחי מנקבה למעוטי מטעם שהיא משונה והא דפריך צמחות גבי הא דממעט אנדרוגיוס מוכר הזכר¹⁶ יחירא דכתיב גבי עולה מני אי ת"ק ספקא הוא אחי קרא למעוטי ספקא התם פריך שפיר דאם צא למעוטי אפילו הוא זכר משום דמשונה הוא משאר זכרים א"כ מדמעט ליה מהוכר ש"מ דוכר הוא ולא ספק אלמא לא אחי כת"ק דאמר ספק הוא וא"ת והרי טומטוס דיש מהן זכר ויש מהן נקבה וא"ל לצר וקאמר רב חסדא צבוק על אלו מומין (צמחות דף 65) סמי מנחן טומטוס משמע דעמנא משום דספקא הוא ולא אצטרך קרא למעוטי ו"ל דקסבר רב דהא אחא קרא למעוטי מטעם ספק כיון דאם הוא זכר הרי הוא כשאר זכרים ולכן לא הו"ו למעוטי אטומטוס כיון שיש להעמידו לאנדרוגיוס והכי פירושו התם מחלוקת מאנדרוגיוס ולרצין אלו צבוק אצל טומטוס דכתיב הכל קדוש מספק דהוכרים שחטו דכתיב צבוק איכא לאוקומי למעוטי מאנדרוגיוס ולא טומטוס כדפירשנו ולכן פריך אלא מעתה צערכין יערך דלא נוקי

ומה בני יונה ש"א הוכשרו בגדולים. קרא ליתכוב מן היונים: [ומה תורים ש"א הוכשרו בקטנים. תימה כיון דאכתי לא קיימא לן דעני יונה הוא קטנים דוקא אי"כ מנח ליה דתורים ליה הוכשרו בקטנים דהיא גופה לא ידעינן אלא מדומיא דעני יונה ויש לומר דהכי קאמר דאי מליט למילף מדוכחא אחרניא דתורים משמע⁶ גדולים הוא אמנא מק"ו דעני יונה אפילו גדולים ונקובטרס פירס⁷ דלא עני אלא לעיכוב מנלן דהוא לן למילף מק"ו דלא מעכנא אצל לעולם לשון תורים משמע גדולים וקשה לפירושו דאי משמע גדולים הו"ו עני למדרש בק"ו לאפוקי קרא ממשמעותיה ולמימר דלא מעכב: **לא** ש"תמיש קרא בו. על כרחין לאו משום דליכא הרבה מקראות קא דריש דאפילו לא היה כחוב אלא צמד דוכחא תורים וצני יונה הוא מני למדרש מדכתיב צני יונה⁸ ובהאי לא כתיב עני דלמא יש לו לפסוק ליתר לשונו ולכתוב צני צננס והא דנקט דלא⁹ לשתמיט לרבותא צעלמא נקטיה:

יעלעו דם. כלע"ו מתרגמינן עילעא והיינו משיעלעו דשמיט גדפא ואחי דם מללעו ומנחם פתח צמחצת יעלעו דם על צליעה כמו (עמי"ה 6) ושמו ולעו: **והביא תחלת הציהוב שבוה ונפיק.** וא"ת כיון דמנחם נפשא האלמא פסול היאך יכול להקריב ו"ל דמיציעא ליה כגון דאם עבר כהן והקריב * אזי נמי כיון ששצ"ל לא הכה יאל די נדרו ומאחר דמ"מ האלמא מהו ראוי להקריב ו"מ דצמח צני איירי דמשמע צירושלמי דמסכת מגילה¹⁰ שכל עופות כשרין צמח ואפילו תרגולים ואפילו חיה ולא מיעט אלא טמאין וליחא דהתם מיירי צמח לצני דה דצהדיא לילף לה צבוק וצמיס (נח קטו): מוינן נח מצח ויקח מכל הבהמה הטהורה וגומרנא צבא צבאר צמות איכא למ"ד¹¹ דאין שום עוף קרב צמח ואפילו תורים וצבוק יונה ועוד דקאמר צירושלמי דעולה אינה הפשט ונחתו וצבוק וצמיס (דף קג). תשיב דשוחט צמח גדולה לצמח קטנה לענין הפשט ונחתו אלא ודאי צירושלמי איירי צמח צני נח: **איצטרך קרא ש"עוטי ספיקא.** תימה דגב קפן אחד מן המניין (6) לחובו דריש פ"ק דב"מ (דף ו'). דכולן פטורין דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק וצ"ב ספק צמח לשער לכן ספק שער לכן קל דרשינן צבוק נייר (דף קה): דטורו מדפתח ספק הכחוב צמח הכי תחלה דכתיב לטהרו או לטמאו ומיהו מהכא לא קשיא דהכא הכי פירושו אצטרך קרא למעוטי ספיקא שלא מיעט אותם ודאי אלא מספק דקאמר ספקא הוא ונפיק כשהצ"ל מזה ומה אצל התם כולם פטורין ודאי ולא מספק וכן ספק קדמה צמח לשער לכן ודאי טורו אצל גבי כו צפרק צמח דיומא (דף עז). מנח פירכא מדאצטרך קרא לרצוי ספקא קאמר דהי הוא ולא ספקא (מנחות דף 65): גבי פלגס דבסמוך¹² ו"ל דכל ספקא דאי אפשר להצטרף¹³ כמו גבי צמח דלמעט שפיר דענין אחר שייך למעוטי מקרא שפיר מטעם שהם ספק אצל הכא אפשר לצר ספקא זו לכל תחלת הציהוב שון וקמי שמיא גליא אס הס קטנים או גדולים וכן צבוי ופלגס כולן שון הלכך לא אחא קרא למעט מטעם שהם ספק שאינו ספק קמי שמיא וכן צבוק על אלו מומין צמחות (דף 65): גבי הא דתינא כשהוא אומר למטה הוכר שאין ת"ל אלא להוציא טומטוס ואנדרוגיוס ופריך מני אלימא ת"ק ספק הוא אצטרך קרא למעוטי ספקא התם נמי פריך מאנדרוגיוס שכולן שון או כולן זכרים או כולן נקבות וקמי שמיא גליא וא"ת והא רב סבר דאנדרוגיוס ספק דאמרינן¹⁴ צבוק המפלת (מה דף 65). מדממטא צלוצין וצאודס וצבוק הערל (עומת דף 65). פסיק כרבי יוסי דלא הכריעו צו חכמים אס זכר אס נקבה וצריה צמי עמנה דקא"ר יוסי צבתיחא לאו דוקא ואפ"ת ממעט ליה רב¹⁵ לענין צמח מקדש מדכתיב (מנחות 6) מוכר זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטוס ואנדרוגיוס היכי אחא קרא למעוטי ספקא ו"ל דצהדיא דרצ תרי מיעוטי כתיב דה"מ למכחב מוכר ועד אדס או מנקבה ועד אדס ואחי חד מינייהו לאנדרוגיוס וחד לטומטוס ואס אנדרוגיוס הוא זכר אחי מוכר למעוטי מטעם שהוא משונה ואס הוא נקבה אחי מנקבה למעוטי מטעם שהיא משונה והא דפריך צמחות גבי הא דממעט אנדרוגיוס מוכר הזכר¹⁶ יחירא דכתיב גבי עולה מני אי ת"ק ספקא הוא אחי קרא למעוטי ספקא התם פריך שפיר דאם צא למעוטי אפילו הוא זכר משום דמשונה הוא משאר זכרים א"כ מדמעט ליה מהוכר ש"מ דוכר הוא ולא ספק אלמא לא אחי כת"ק דאמר ספק הוא וא"ת והרי טומטוס דיש מהן זכר ויש מהן נקבה וא"ל לצר וקאמר רב חסדא צבוק על אלו מומין (צמחות דף 65) סמי מנחן טומטוס משמע דעמנא משום דספקא הוא ולא אצטרך קרא למעוטי ו"ל דקסבר רב דהא אחא קרא למעוטי מטעם ספק כיון דאם הוא זכר הרי הוא כשאר זכרים ולכן לא הו"ו למעוטי אטומטוס כיון שיש להעמידו לאנדרוגיוס והכי פירושו התם מחלוקת מאנדרוגיוס ולרצין אלו צבוק אצל טומטוס דכתיב הכל קדוש מספק דהוכרים שחטו דכתיב צבוק איכא לאוקומי למעוטי מאנדרוגיוס ולא טומטוס כדפירשנו ולכן פריך אלא מעתה צערכין יערך דלא נוקי

ומה בני יונה ש"א הוכשרו בגדולים. קרא ליתכוב מן היונים: [ומה תורים ש"א הוכשרו בקטנים. תימה כיון דאכתי לא קיימא לן דעני יונה הוא קטנים דוקא אי"כ מנח ליה דתורים ליה הוכשרו בקטנים דהיא גופה לא ידעינן אלא מדומיא דעני יונה ויש לומר דהכי קאמר דאי מליט למילף מדוכחא אחרניא דתורים משמע⁶ גדולים הוא אמנא מק"ו דעני יונה אפילו גדולים ונקובטרס פירס⁷ דלא עני אלא לעיכוב מנלן דהוא לן למילף מק"ו דלא מעכנא אצל לעולם לשון תורים משמע גדולים וקשה לפירושו דאי משמע גדולים הו"ו עני למדרש בק"ו לאפוקי קרא ממשמעותיה ולמימר דלא מעכב: **לא** ש"תמיש קרא בו. על כרחין לאו משום דליכא הרבה מקראות קא דריש דאפילו לא היה כחוב אלא צמד דוכחא תורים וצני יונה הוא מני למדרש מדכתיב צני יונה⁸ ובהאי לא כתיב עני דלמא יש לו לפסוק ליתר לשונו ולכתוב צני צננס והא דנקט דלא⁹ לשתמיט לרבותא צעלמא נקטיה:

יעלעו דם. כלע"ו מתרגמינן עילעא והיינו משיעלעו דשמיט גדפא ואחי דם מללעו ומנחם פתח צמחצת יעלעו דם על צליעה כמו (עמי"ה 6) ושמו ולעו: **והביא תחלת הציהוב שבוה ונפיק.** וא"ת כיון דמנחם נפשא האלמא פסול היאך יכול להקריב ו"ל דמיציעא ליה כגון דאם עבר כהן והקריב * אזי נמי כיון ששצ"ל לא הכה יאל די נדרו ומאחר דמ"מ האלמא מהו ראוי להקריב ו"מ דצמח צני איירי דמשמע צירושלמי דמסכת מגילה¹⁰ שכל עופות כשרין צמח ואפילו תרגולים ואפילו חיה ולא מיעט אלא טמאין וליחא דהתם מיירי צמח לצני דה דצהדיא לילף לה צבוק וצמיס (נח קטו): מוינן נח מצח ויקח מכל הבהמה הטהורה וגומרנא צבא צבאר צמות איכא למ"ד¹¹ דאין שום עוף קרב צמח ואפילו תורים וצבוק יונה ועוד דקאמר צירושלמי דעולה אינה הפשט ונחתו וצבוק וצמיס (דף קג). תשיב דשוחט צמח גדולה לצמח קטנה לענין הפשט ונחתו אלא ודאי צירושלמי איירי צמח צני נח: **איצטרך קרא ש"עוטי ספיקא.** תימה דגב קפן אחד מן המניין (6) לחובו דריש פ"ק דב"מ (דף ו'). דכולן פטורין דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק וצ"ב ספק צמח לשער לכן ספק שער לכן קל דרשינן צבוק נייר (דף קה): דטורו מדפתח ספק הכחוב צמח הכי תחלה דכתיב לטהרו או לטמאו ומיהו מהכא לא קשיא דהכא הכי פירושו אצטרך קרא למעוטי ספיקא שלא מיעט אותם ודאי אלא מספק דקאמר ספקא הוא ונפיק כשהצ"ל מזה ומה אצל התם כולם פטורין ודאי ולא מספק וכן ספק קדמה צמח לשער לכן ודאי טורו אצל גבי כו צפרק צמח דיומא (דף עז). מנח פירכא מדאצטרך קרא לרצוי ספקא קאמר דהי הוא ולא ספקא (מנחות דף 65): גבי פלגס דבסמוך¹² ו"ל דכל ספקא דאי אפשר להצטרף¹³ כמו גבי צמח דלמעט שפיר דענין אחר שייך למעוטי מקרא שפיר מטעם שהם ספק אצל הכא אפשר לצר ספקא זו לכל תחלת הציהוב שון וקמי שמיא גליא אס הס קטנים או גדולים וכן צבוי ופלגס כולן שון הלכך לא אחא קרא למעט מטעם שהם ספק שאינו ספק קמי שמיא וכן צבוק על אלו מומין צמחות (דף 65): גבי הא דתינא כשהוא אומר למטה הוכר שאין ת"ל אלא להוציא טומטוס ואנדרוגיוס ופריך מני אלימא ת"ק ספק הוא אצטרך קרא למעוטי ספקא התם נמי פריך מאנדרוגיוס שכולן שון או כולן זכרים או כולן נקבות וקמי שמיא גליא וא"ת והא רב סבר דאנדרוגיוס ספק דאמרינן¹⁴ צבוק המפלת (מה דף 65). מדממטא צלוצין וצאודס וצבוק הערל (עומת דף 65). פסיק כרבי יוסי דלא הכריעו צו חכמים אס זכר אס נקבה וצריה צמי עמנה דקא"ר יוסי צבתיחא לאו דוקא ואפ"ת ממעט ליה רב¹⁵ לענין צמח מקדש מדכתיב (מנחות 6) מוכר זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטוס ואנדרוגיוס היכי אחא קרא למעוטי ספקא ו"ל דצהדיא דרצ תרי מיעוטי כתיב דה"מ למכחב מוכר ועד אדס או מנקבה ועד אדס ואחי חד מינייהו לאנדרוגיוס וחד לטומטוס ואס אנדרוגיוס הוא זכר אחי מוכר למעוטי מטעם שהוא משונה ואס הוא נקבה אחי מנקבה למעוטי מטעם שהיא משונה והא דפריך צמחות גבי הא דממעט אנדרוגיוס מוכר הזכר¹⁶ יחירא דכתיב גבי עולה מני אי ת"ק ספקא הוא אחי קרא למעוטי ספקא התם פריך שפיר דאם צא למעוטי אפילו הוא זכר משום דמשונה הוא משאר זכרים א"כ מדמעט ליה מהוכר ש"מ דוכר הוא ולא ספק אלמא לא אחי כת"ק דאמר ספק הוא וא"ת והרי טומטוס דיש מהן זכר ויש מהן נקבה וא"ל לצר וקאמר רב חסדא צבוק על אלו מומין (צמחות דף 65) סמי מנחן טומטוס משמע דעמנא משום דספקא הוא ולא אצטרך קרא למעוטי ו"ל דקסבר רב דהא אחא קרא למעוטי מטעם ספק כיון דאם הוא זכר הרי הוא כשאר זכרים ולכן לא הו"ו למעוטי אטומטוס כיון שיש להעמידו לאנדרוגיוס והכי פירושו התם מחלוקת מאנדרוגיוס ולרצין אלו צבוק אצל טומטוס דכתיב הכל קדוש מספק דהוכרים שחטו דכתיב צבוק איכא לאוקומי למעוטי מאנדרוגיוס ולא טומטוס כדפירשנו ולכן פריך אלא מעתה צערכין יערך דלא נוקי

ומה בני יונה ש"א הוכשרו בגדולים. קרא ליתכוב מן היונים: [ומה תורים ש"א הוכשרו בקטנים. תימה כיון דאכתי לא קיימא לן דעני יונה הוא קטנים דוקא אי"כ מנח ליה דתורים ליה הוכשרו בקטנים דהיא גופה לא ידעינן אלא מדומיא דעני יונה ויש לומר דהכי קאמר דאי מליט למילף מדוכחא אחרניא דתורים משמע⁶ גדולים הוא אמנא מק"ו דעני יונה אפילו גדולים ונקובטרס פירס⁷ דלא עני אלא לעיכוב מנלן דהוא לן למילף מק"ו דלא מעכנא אצל לעולם לשון תורים משמע גדולים וקשה לפירושו דאי משמע גדולים הו"ו עני למדרש בק"ו לאפוקי קרא ממשמעותיה ולמימר דלא מעכב: **לא** ש"תמיש קרא בו. על כרחין לאו משום דליכא הרבה מקראות קא דריש דאפילו לא היה כחוב אלא צמד דוכחא תורים וצני יונה הוא מני למדרש מדכתיב צני יונה⁸ ובהאי לא כתיב עני דלמא יש לו לפסוק ליתר לשונו ולכתוב צני צננס והא דנקט דלא⁹ לשתמיט לרבותא צעלמא נקטיה:

יעלעו דם. כלע"ו מתרגמינן עילעא והיינו משיעלעו דשמיט גדפא ואחי דם מללעו ומנחם פתח צמחצת יעלעו דם על צליעה כמו (עמי"ה 6) ושמו ולעו: **והביא תחלת הציהוב שבוה ונפיק.** וא"ת כיון דמנחם נפשא האלמא פסול היאך יכול להקריב ו"ל דמיציעא ליה כגון דאם עבר כהן והקריב * אזי נמי כיון ששצ"ל לא הכה יאל די נדרו ומאחר דמ"מ האלמא מהו ראוי להקריב ו"מ דצמח צני איירי דמשמע צירושלמי דמסכת מגילה¹⁰ שכל עופות כשרין צמח ואפילו תרגולים ואפילו חיה ולא מיעט אלא טמאין וליחא דהתם מיירי צמח לצני דה דצהדיא לילף לה צבוק וצמיס (נח קטו): מוינן נח מצח ויקח מכל הבהמה הטהורה וגומרנא צבא צבאר צמות איכא למ"ד¹¹ דאין שום עוף קרב צמח ואפילו תורים וצבוק יונה ועוד דקאמר צירושלמי דעולה אינה הפשט ונחתו וצבוק וצמיס (דף קג). תשיב דשוחט צמח גדולה לצמח קטנה לענין הפשט ונחתו אלא ודאי צירושלמי איירי צמח צני נח: **איצטרך קרא ש"עוטי ספיקא.** תימה דגב קפן אחד מן המניין (6) לחובו דריש פ"ק דב"מ (דף ו'). דכולן פטורין דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק וצ"ב ספק צמח לשער לכן ספק שער לכן קל דרשינן צבוק נייר (דף קה): דטורו מדפתח ספק הכחוב צמח הכי תחלה דכתיב לטהרו או לטמאו ומיהו מהכא לא קשיא דהכא הכי פירושו אצטרך קרא למעוטי ספיקא שלא מיעט אותם ודאי אלא מספק דקאמר ספקא הוא ונפיק כשהצ"ל מזה ומה אצל התם כולם פטורין ודאי ולא מספק וכן ספק קדמה צמח לשער לכן ודאי טורו אצל גבי כו צפרק צמח דיומא (דף עז). מנח פירכא מדאצטרך קרא לרצוי ספקא קאמר דהי הוא ולא ספקא (מנחות דף 65): גבי פלגס דבסמוך¹² ו"ל דכל ספקא דאי אפשר להצטרף¹³ כמו גבי צמח דלמעט שפיר דענין אחר שייך למעוטי מקרא שפיר מטעם שהם ספק אצל הכא אפשר לצר ספקא זו לכל תחלת הציהוב שון וקמי שמיא גליא אס הס קטנים או גדולים וכן צבוי ופלגס כולן שון הלכך לא אחא קרא למעט מטעם שהם ספק שאינו ספק קמי שמיא וכן צבוק על אלו מומין צמחות (דף 65): גבי הא דתינא כשהוא אומר למטה הוכר שאין ת"ל אלא להוציא טומטוס ואנדרוגיוס ופריך מני אלימא ת"ק ספק הוא אצטרך קרא למעוטי ספקא התם נמי פריך מאנדרוגיוס שכולן שון או כולן זכרים או כולן נקבות וקמי שמיא גליא וא"ת והא רב סבר דאנדרוגיוס ספק דאמרינן¹⁴ צבוק המפלת (מה דף 65). מדממטא צלוצין וצאודס וצבוק הערל (עומת דף 65). פסיק כרבי יוסי דלא הכריעו צו חכמים אס זכר אס נקבה וצריה צמי עמנה דקא"ר יוסי צבתיחא לאו דוקא ואפ"ת ממעט ליה רב¹⁵ לענין צמח מקדש מדכתיב (מנחות 6) מוכר זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטוס ואנדרוגיוס היכי אחא קרא למעוטי ספקא ו"ל דצהדיא דרצ תרי מיעוטי כתיב דה"מ למכחב מוכר ועד אדס או מנקבה ועד אדס ואחי חד מינייהו לאנדרוגיוס וחד לטומטוס ואס אנדרוגיוס הוא זכר אחי מוכר למעוטי מטעם שהוא משונה ואס הוא נקבה אחי מנקבה למעוטי מטעם שהיא משונה והא דפריך צמחות גבי הא דממעט אנדרוגיוס מוכר הזכר¹⁶ יחירא דכתיב גבי עולה מני אי ת"ק ספקא הוא אחי קרא למעוטי ספקא התם פריך שפיר דאם צא למעוטי אפילו הוא זכר משום דמשונה הוא משאר זכרים א"כ מדמעט ליה מהוכר ש"מ דוכר הוא ולא ספק אלמא לא אחי כת"ק דאמר ספק הוא וא"ת והרי טומטוס דיש מהן זכר ויש מהן נקבה וא"ל לצר וקאמר רב חסדא צבוק על אלו מומין (צמחות דף 65) סמי מנחן טומטוס משמע דעמנא משום דספקא הוא ולא אצטרך קרא למעוטי ו"ל דקסבר רב דהא אחא קרא למעוטי מטעם ספק כיון דאם הוא זכר הרי הוא כשאר זכרים ולכן לא הו"ו למעוטי אטומטוס כיון שיש להעמידו לאנדרוגיוס והכי פירושו התם מחלוקת מאנדרוגיוס ולרצין אלו צבוק אצל טומטוס דכתיב הכל קדוש מספק דהוכרים שחטו דכתיב צבוק איכא לאוקומי למעוטי מאנדרוגיוס ולא טומטוס כדפירשנו ולכן פריך אלא מעתה צערכין יערך דלא נוקי

הנהגות הב"ח

(6) תוס' ד"ה אצטרך
כו' מן המניין לתוכן:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה והביא וכו'
א"י כיון שהביא ליד
הכהן. יתן משנה לנדר
מ"ד מהל' מסע"ק הל'
ז' ענין לקמן דף קלט
ע"פ צ"ח ד"ה דמיספק
הקדמ:

תורה אור השלם

א) וְאִם מִן הַעוֹף עֹלָה
כַּרְבֵּי צִי וְהַקָּרִיב מִן
הַתְּרִים אוּ מִן פְּנֵי הַיּוֹנֵה
אֵת קַרְבָּנָהּ: (ויקרא א, ד)
ב) וְאִפְרָהִי וְעֵלְעוּ שָׁם
וּבְאֶרֶץ חֲלָצִים שֶׁם
הָיָא: (א"ח, לז) [ל]

ליקוטי רש"י

אצטרך קרא
ש"עוטי ספיקא. תמימה
הא ליתא אצל ספק קמי
שמיא אלא ודאי משום
דצמח צמי לפנינו הוא
[7] קדממט ליה ובמחצת
מ"א: [8] והא לפני המקום
הכל גלי ויין ספיקא
לפניו ולא אשכחן קרא
דכתיב משום ספיקא
[מנחות צ"א.].

